

DİYARBAKIR D TİPİ KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU ZİYARETİ

Rapor No:
2022/17

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 17.05.2022 tarihli ve 2022/301 sayılı kararıyla oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	ii
KISALTMALAR.....	iii
1. GİRİŞ.....	1
2. GENEL BİLGİLER	2
2.1. KURUM HAKKINDA GENEL BİLGİLER	2
2.2. KURUM PERSONELİ.....	2
2.3. ÖZGÜRLÜĞÜNDEN MAHRUM BIRAKILAN KİŞİLER	3
3. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER	3
3.1. FİZİKSEL KOŞULLAR.....	3
3.1.1. Kurum Kapasitesi.....	3
3.1.2. Isınma ve Havalandırma.....	4
3.1.3. Suya Erişim	4
3.1.4. Hijyen Koşulları	4
3.2. ÖZGÜRLÜĞÜNDEN MAHRUM BIRAKILAN KİŞİLERE DAİR TUTUM, DAVRANIŞ VE HİZMETLERE İLİŞKİN TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER ...	5
3.2.1. Kurumumuza Yapılan Başvuru ile ilgili Görüşme.....	5
3.2.1.1. M.E.Ö hakkında basına yansıyan iddialar ile ilgili olarak yapılan inceleme; 5	
3.2.2. Yönetim ve Personelin Tutumu.....	9
3.2.3. Dış Dünya ile İletişim	10
3.2.3.1. Haberleşme ve İletişim Araçlarından Yararlanma.....	10
3.2.3.2. Kapalı Görüş	11
3.2.3.3. Açık Görüş	12
3.2.4. Sosyal, Kültürel, Mesleki, Eğitsel ve Sportif Etkinlikler.....	12
3.2.5. Sağlık ve Beslenme	14
3.2.5.1. Revir ve Psiko-Sosyal Servis.....	14
3.2.5.2. Açlık Grevinde Olan Mahpuslar.....	16
3.2.5.3. Beslenme.....	16
3.2.5.4. COVID-19 Önlemleri	17
4. TAVSİYELER.....	18

KISALTMALAR

- COVID-19** : Yeni Korona Virüs Hastalığı
- CPT** : Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi
- HES** : Hayat Eve Sığar
- m²** : Metrekare
- OPCAT** : İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol
- TIHEK** : Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
- UÖM** : Ulusal Önleme Mekanizması
- UYAP** : Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi

1. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK); 6701 sayılı Kanun ile insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.
2. Türkiye, 14 Eylül 2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT'in 1'inci maddesine göre Protokol'ün amacı; “bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”
3. 6701 sayılı Kanun'un 9/1-ı bendi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurumun görevleri arasında yer almaktadır. Kanun'un 2/1-k bendine göre UÖM; “İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi” ifade etmektedir.
4. 6701 sayılı Kanun'un 9/1-j bendinde, Kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görevini haiz olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda ceza infaz kurumlarına ziyaret gerçekleştirmek TİHEK'in görev ve yetki alanına girmektedir.
5. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 8'inci maddesi uyarınca; “Kapalı ceza infaz kurumları, iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan, firara karşı teknik, mekanik, elektronik veya fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasın olanaklı bulunduğu, yeterli

düzeyde güvenlik sağlanmış ve hükümlünün gereksinimine göre bireysel, grup hâlinde veya toplu olarak iyileştirme yöntemlerinin uygulanabileceği tesislerdir.”

6. Yukarıda anılan çerçevede, Diyarbakır D Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna 19.08.2021 tarihinde bir ziyaret gerçekleştirilmiş olup ziyaret heyetinde ... yer almıştır. Ziyaret COVID-19 pandemisi sebebiyle “zarar vermeme ilkesi” gözetilerek, temizlik-maske-mesafe kurallarına riayet edilerek gerçekleştirilmiştir.
7. Bu rapor, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 13.07.2021 tarihli ve 155 sayılı toplantısında alınan ziyaret kararı ile 18.08.2021 tarihli Başkanlık Oluru uyarınca Diyarbakır D Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna 19.08.2021 tarihinde gerçekleştirilen ziyaret neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini içermektedir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. KURUM HAKKINDA GENEL BİLGİLER

8. Diyarbakır D Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Elazığ karayolu üzerinde, Diyarbakır il merkezine 13 kilometre mesafede bulunmaktadır. Ceza İnfaz Kurumunun inşası, 1995 yılında Üçkuyu Köyü mevkiinde 1.413.000 metrekare (m²) arazi üzerinde başlamış, 28.12.2002 tarihinde tamamlanan Ceza İnfaz Kurumu 22.12.2003 tarihinde hizmete açılmıştır.
9. Ceza İnfaz Kurumu; 1, 3 ve 4 kişilik odalardan oluşmaktadır. 72 adet tek kişilik, 164 adet 3 kişilik ve 28 adet 4 kişilik oda bulunmaktadır. Kurumda bulunan tek kişilik odaların tuvalet ve havalandırma hariç toplam kullanım alanı 7,14 m²dir. Kurumda bulunan 3 kişilik odaların tuvalet ve havalandırma hariç toplam kullanım alanı 24,90 m²dir. 4 kişilik odaların tuvalet ve havalandırma hariç toplam kullanım alanı ise 31,36 m²dir. Birkaç oda aynı havalandırmayı ortak kullanmaktadır. Ceza İnfaz Kurumunda mahpuslar¹ tarafından tuvalet ve havalandırma dâhil olmak üzere kullanılan toplam alan 19951,16 m²dir.

2.2. KURUM PERSONELİ

---

¹ Bu raporda kullanılan “mahpus” sözcüğü, ceza infaz kurumlarında özgürlüğünden mahrum bırakılan tutuklu, hükümlü ve hüküm özlüleri ifade etmektedir.

10. Diyarbakır D Tipi Kapalı İnfaz Kurumunda, Kurum müdürü haricinde fiili olarak görev yapan 324 personel bulunmaktadır. 1 Kurum Müdürü, 2 İkinci Müdür, 2 İdare Memuru, 1 Diş Hekimi, 2 Psikolog, 1 Sayman, 1 Öğretmen, 17 (5 kişi asil, 3 kişi vekil, 9 kişi tedviren) İnfaz Koruma Baş Memuru, 280 İnfaz ve Koruma Memuru, 3 Sağlık Memuru, 2 Ambar Memuru, 2 Bilgisayar İşletmeni, 4 Kâtip, 4 Teknisyen ve 3 Hizmetli bulunmaktadır. Personelin 172'si lisans, 91'i ön lisans, 60'ı lise ve 1'i ortaokul mezunudur.

2.3. ÖZGÜRLÜĞÜNDEN MAHRUM BIRAKILAN KİŞİLER

11. Kurumda 264'ü hükümlü ve 238'i tutuklu olmak üzere toplam mevcut 502 olup bunlar arasında 2'si fiziksel 2'si ruhsal olmak üzere toplam 4 engelli mahpus ile yabancı uyruklu 3 mahpus da bulunmaktadır. Kurumda kadın ve çocuk mahpus bulunmamaktadır.

3. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

12. Diyarbakır D Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna ziyaretçi girişinde heyet üyelerinin retina taramalarının yapılmasının ardından giriş yapılmıştır. Aynı zamanda Müdür Vekilliği görevini de yürüten İkinci Müdür ... ile ilk görüşme gerçekleştirilmiş, ardından heyet tarafından farklı mahpus gruplarından belirlenen kişiler ile COVID-19 pandemisi nedeniyle koğuşlara girilmeksizin şeffaf bir panel ile temasın önlendiği avukat görüş odalarında görüşülmüştür. Görüşmeler sırasında, infaz koruma memurları ile diğer idari personelin mahpuslarla yapılan konuşmaları duyamayacağı uzaklıkta olması sağlanmıştır. Görüşmeler sonrasında hâlihazırda hasta veya temaslı bir kişi bulunmayan bir karantina koğuşu, kantin, derslikler, revir, psiko-sosyal servis, açık ve kapalı görüş alanları ve diğer ortak alanlar gezilmiş, ziyaret edilen alanlarda ilgili personel ile görüşülmüş akabinde mahpuslara ilişkin dosyalar incelenmiştir. Son olarak Kurum yönetimi ile tekrar bir araya gelinmiş ve heyetin gözlem ve tespitlerinin yanı sıra mahpusların talep ve şikâyetleri hakkında yönetim ile görüşülerek ziyaret sonlandırılmıştır.

3.1. FİZİKSEL KOŞULLAR

3.1.1. Kurum Kapasitesi

13. Kurumun toplam kapasitesi 676 kişi olmakla birlikte, ziyaret tarihinde cezaevinde 502 mahpusun bulunduğu görülmüştür. Dolayısıyla Kurumun kalabalıklaşma ve kapasite aşımı sorunu bulunmamaktadır.

3.1.2. Isınma ve Havalandırma

14. Ceza İnfaz Kurumu doğalgaz yakıtı kullanılan kalorifer sistemi ile ısıtılmaktadır. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde ısınma ile ilgili sorun yaşanmadığı dile getirilmiştir.

15. Oda ve koşulların havalandırması yeterli düzeydedir.

16. Havalandırma kapılarının güneşin doğmasıyla açılıp, güneşin batmasıyla kapatıldığı öğrenilmiştir. Kurumda birkaç farklı oda aynı havalandırma bahçesinden ortak yararlanmakla birlikte odalarda havalandırma için pencere de bulunmaktadır.

17. Karantinada kalan mahpusların odalarının da havalandırmasının bulunduğu, havalandırma saatleri arasında buradan yararlanabildikleri bilgisi alınmıştır.

3.1.3. Suya Erişim

18. Ceza İnfaz Kurumunda şebeke suyu kullanılmaktadır. Su dağıtımında kota/otomasyon uygulaması bulunmadığı öğrenilmiştir. Yapılan su analizlerine göre çeşme suyunun içilebilir durumda olduğu ayrıca Kurum kantininde pet şişede su satışı da yapıldığı aktarılmıştır.

19. İdare tarafından, tüm odalarda sıcak su tertibatı bulunduğu, banyo ile diğer ihtiyaçların karşılanması için sıcak su verildiği, ziyaret tarihinde sıcak suyun öğlen 12:00-17:00 arası 1 kez verildiği aktarılmıştır. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde kışın günde 2 kez yazın ise 1 kez sıcak sudan yararlanılabildiği öğrenilmiştir. Yazın ise suyun ısıtılması için güneş enerjisi kullanılmasından kaynaklı olarak sıcak suyun sabah saatlerinde verilememesinin sorunlar doğurduğu yapılan görüşmelerde mahpuslar tarafından ifade edilmiştir. Kurum yönetimince konu ile ilgili şikâyet ve istekler dikkate alınarak sıcak su ihtiyacını doğalgaz ile sağlayan ve aynı kampüs içinde bulunan Diyarbakır Açık Ceza İnfaz Kurumundan sabah saatlerinde de suyun doğalgaz ile ısıtılması için talepte bulunulduğu ifade edilmiştir.

3.1.4. Hijyen Koşulları

20. Ceza İnfaz Kurumu binasının 2002 yılında inşa edilmiş olmasına rağmen oldukça yıpranmış olduğu görülmüştür.
21. Mahpuslarla yapılan görüşmeler ve İdareden alınan bilgilere göre, Kurumda ciddi bir hamamböceği sorunu olduğu ifade edilmiştir. İdare düzenli olarak ilaçlamaların yapılarak sorunun en aza indirilmeye çalışıldığını ziyaret heyetine beyan etmişlerdir.
22. Açık görüş salonunun yağmur yağınca su aldığı Kurum personelince ifade edilmiş olup, su izlerinin yarım metreyi aştığı görülmüştür. İdare ve personelin de salonun iyileştirilmesi gerekliliği hakkında hemfikir olduğu ifade edilmiştir.
23. Koğuşların temizliği idare tarafından verilen temizlik malzemeleri ile mahpuslar tarafından yapılmaktadır. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde temizlik malzemelerinin pandemi koşulları için yeterli olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca Kurumda çamaşırların yıkanması için çamaşır makinalarının bulunduğu ve mahpusların kullanımına açık olduğu öğrenilmiştir.
24. Kurum personelinin pandemi döneminde kurallara riayet ettiği, odalara sayım yapılırken yalnızca 1 memurun girdiği, sayım sırasında maske ve mesafe kurallarına uyulduğu İdare tarafından ifade edilmiştir. 65 yaş üstü mahpusların bulunduğu odalara girecek personelin diğer kurallara ilaveten tulum ve galoş da giydiği aktarılmıştır.
25. Koğuşlarda alaturka tuvaletlerin bulunduğu, özellikle yeni ameliyat olmuş veya sağlık nedenleri ile bu tuvaletleri kullanamayacak mahpuslar için bu durumun ciddi sıkıntılara sebebiyet verdiği mahpuslar tarafından ifade edilmiştir

3.2. ÖZGÜRLÜĞÜNDEN MAHRUM BIRAKILAN KİŞİLERE DAİR TUTUM, DAVRANIŞ VE HİZMETLERE İLİŞKİN TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

3.2.1. Kurumumuza Yapılan Başvuru ile ilgili Görüşme

3.2.1.1. M.E.Ö hakkında basına yansıyan iddialar ile ilgili olarak yapılan inceleme;

26. Ziyaret heyetimiz görüşme yapmak için M.E.Ö'yü görüşme yapılan Avukat odasına çağırmıştır. M.E.Ö görüşmeye aynı koğuştta beraber kaldığı oğlu ile birlikte gelmiştir. M.E.Ö'nün işitme sorunu ve 83 yaşında olması nedeniyle, oğlundan babasının sağlık durumuna ilişkin bilgiler alınmıştır. Babasının sağlık durumuna ilişkin olarak, Adli Tıp 3. İhtisas Kurulu tarafından verilen "cezaevinde kalabileceği" şeklinde raporu ve İstanbul Metris R Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna naklinin sağlanmasına ilişkin kararının bulunduğunu, ancak yaşlı ve bakıma muhtaç olduğu için babasının tek başına naklinin mümkün olmadığını ifade etmiştir.
27. M.E.Ö, hastaneye ring aracı ile götürülmektedir. Bu sırada kendisine oğlunun refakat etme talebinin olumlu karşılanmadığı, hastane sevki sırasında M.E.Ö'ye kelepçe takıldığı, önceki hastane sevkleri sırasında öğünlerinin verilmediği, tekerlekli sandalyeden düşürüldüğü, hastanede tedavi görürken ranzaya kelepçeli vaziyette tutulduğu ve başında 1 asker nöbetçi bekletildiği oğlu tarafından iddia edilmiştir.
28. Söz konusu iddialar üzerine Kurum idaresi ile yapılan görüşmelerde; kendisi de mahpus olan oğlunun M.E.Ö'nün yanında refakatçi olarak kalması gibi bir uygulamanın mevzuatta bulunmadığını, ancak gereği durumunda kişinin Ceza İnfaz Kurumu dışındaki yakınlarının refakatçi olarak çağırılabilmesi, hastaneye giden mahpusların öğünlerinin gün içinde tüketilmek üzere yanlarına verildiği, öğünlerin alınmaması gibi bir durumun söz konusu olamayacağı aktarılmıştır.
29. Diyarbakır Valiliği İl Sağlık Müdürlüğü aracılığı ile Diyarbakır Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma Hastanesine resmi yazı aracılığı ile M.E.Ö'nün iddiaları sorulmuş, gerekli bilgi ve belgelerin iletilmesinin yanında hastane kamera kayıtları da talep edilmiştir. Hastane idaresi 01.04.2022 tarihli ve ... sayılı cevabında; *"Kanuni olarak sadece tedavi amaçlı yatışı sağlanan yatan hastaların yasal olarak öğününü karşılama zorunluluğu bulunduğunu, ayaktan başvurularda hastanenin öğün karşılama yükümlülüğünün bulunmadığını"* iletmiştir. Mahpusun diğer iddiaları ile ilgili ise *"hastaneye başvuru sağlama aşamasında ise kelepçelenme iddiasının muhatabı olunmadığını, hastaneye kolluk kuvveti nezaretinde başvurusu sağlanan kişilerin muayenesi esnasında kelepçesiz olarak ilgili hekim/hekimler*

tarafından klinik muayeneleri sağlandığı, kamera görüntü kayıtlarının saklama süresinin 60 gün olduğundan kamera kaydı sunulmadığı” aktarılmıştır.

30. Mahpusun hastane sevkine kelepçelenerek götürüldüğü, ranzaya kelepçeli şekilde vaziyette tutulduğu iddialarına ilişkin kanun hükümlerine bakıldığında, 5275 sayılı Kanun’un; *kelepçe ve bedensel hareketleri kısıtlayıcı araçların yetkili makamın önüne getirildiğinde çıkarılmak kaydıyla, sevk ve nakil sırasında kaçmayı önlemek için, hekimin talimat ve gözetiminde olmak üzere tıbbî nedenlerle ve diğer kontrol usullerinin yetersizliği hâlinde hükümlünün kendisine veya başkalarına zarar vermesine veya eşyayı tahrip etmesine engel olmak için kurum en üst amirinin emriyle, kullanılabileceğini hüküm altına alındığı* görülmektedir. Bu kapsamda Kurumumuzca Diyarbakır Cezaevi Tabur Komutanlığına resmi yazı yazılarak M.E.Ö’nün iddiaları sorulmuş, Komutanlık, 15.03.2022 tarihli cevabında iddialar üzerine oluşturulan “araştırma tutanağı”nı Kurumumuza sunmuştur. Tutanağa göre; *“ceza infaz kurumlarında meydana gelen firar ve firara teşebbüs ve muhtemel diğer olayların önüne geçmek için mevzuat doğrultusunda bir takım güvenlik ve emniyet tedbiri alındığı, Cezaevi Jandarma Tabur Komutanlığının her kademesindeki personelin kendilerine emanet edilen tutuklu ve mahkûmu kaza/olaylara karşı korumayı öncelikli görevlerinden biri olarak kabul ettikleri, alınan tedbirlerin sorumluluktan kurtulmak için değil, tutuklu ve hükümlünün emniyetini, can ve mal kaybını önlemek amacıyla uygulamakta olduğu bu nedenle görevli personelin mahpusların sağlık hakkını engellemesi gibi bir durumun söz konusu olmadığı, kanun ve yönetmeliklerde belirtilen emniyet tedbirlerini aldıkları, bunun dışında bir uygulama yapmadıkları”* aktarılmıştır.

31. M.E.Ö’nün oğlu tarafından; 83 yaşında olan babasının sağlık sorunlarının sıklıkla hastaneye gidip geri dönmesini güçleştirdiği, sağlık durumu nedeni ve babası ve kendisinin de takdiri ile babasının son 1 hafta içindeki 3 hastane sevkinden yalnızca 1 tanesine gidebildiği iddia edilmiştir. 21.09.2020 ve 15.01.2021 tarihlerinde Kurum tarafından resen başlatılan işlemlere binaen gerçekleştirilecek hastane sevklerine gitmek istemediğini aynı tarihli dilekçeleri ile bildirdiğini Kurum ile yapılan görüşmeler ve iletilen bilgi ve belgeler ile teyit edilmiştir. Bunun yanında Kurumda babasının ilaçlarına ulaşımı ile ilgili bir problemi olmadığı oğlu tarafından belirtilmiştir.

32. Diyarbakır D Tipi Ceza İnfaz Kurumunun 02.11.2021 tarihli ve ... sayılı yazısı ile M.E.Ö hakkında hazırlanan sağlık kurulu raporları ile tüm sağlık kayıtları, hastalık ve yaşlılık nedenleri ile cezasının ertelenmesi hususunda işlem yapıldığına ilişkin belgeler Kurumumuza cevap olarak sunulmuştur.
33. Edinilen bilgi ve belgeler ışığında M.E.Ö hakkında Ceza İnfaz Kurumu İdaresi tarafından kendi isteği veya resen olmak üzere; 18.01.2010, 05.02.2013, 17.12.2014, 06.04.2015, 20.10.2015, 21.07.2016, 28.09.2017, 24.04.2018, 21.01.2019, 19.08.2019 ve 22.01.2021 tarihlerinde 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Kanun'un 16/6 hükmü uyarınca ceza infazının geri bırakılması kararına esas olmak ve rapor aldırılmak üzere hastaneye sevk işlemlerinin başlatıldığı anlaşılmıştır. Bu işlemlerin tümünün sonucunda; hükümlünün, cezasının infazına engel teşkil edecek ağır bir hastalığının olmadığı ve ceza infaz kurumu koşullarında hayatını devam ettirebileceğinin belirtilmesi nedeni ile 5275 sayılı Kanun'un 16/6 hükmü kapsamında değerlendirilmediği ve "Ceza tehiri talebinin reddine" karar verildiği görülmüştür.
34. M.E.Ö hakkında 07.07.2021 tarihinde Adli Tıp 3. İhtisas Kurulu tarafından verilen son Adli Tıp Kurumu mütalaasında; "... oğlu 1939 doğumlu M.E.Ö'nün 28.06.2021 tarihinde yapılan muayenesinde ve yapılan nöropsikolojik testlerinde motor emirleri eksiksiz yerine getirmesine rağmen, kimlik bilgileri dahil tüm sorulara 'Bilmiyorum' şeklinde cevap verdiği, yapılan tıbbi tetkiklerinde belirgin patolojik özellik saptanmadığı, 25.06.2021 tarihli Kranial MR grafisinin kurulumuzda yapılan incelemesinde yaşı ile uyumlu bulgular dışında parankimal patoloji saptanmadığı, kişi hakkında yeterli kanaat oluşmadığından R (rehabilitasyon) tipi cezaevi şartlarında yatırılarak 1(bir) ay izlenmesi sonrası, günlük rutini ve yaşamsal aktiviteleri ile bilgilerin ayrıntılı şekilde belirtildiği psikososyal gözlem raporu ile birlikte yeniden kurula muayeneye gönderilmesi sonrasında sorulan hususlar hakkında görüş bildirileceği oy birliği ile mütalaa olunur." şeklinde görüş bildirilmiştir. Ancak mahpus M.E.Ö en yakın R Tipi Ceza İnfaz Kurumunun ailesinin yerleşim yerine uzak olması nedeniyle söz konusu Kuruma nakledilmek istemediğini Kurum idaresine avukatı aracılığı ile bildirmiştir.

35. Hükümlü M.E.Ö'nün sağlık durumunun ceza infaz kurumunda tek başına hayatını idame ettirmekte güçlük çekebilecek düzeyde olduğu, yürümekte zorlandığı, konuşma ve duyma sorunları bulunduğu heyet tarafından gözlemlenmiştir. Buna ilaveten, çeşitli kronik hastalıkları (3 kez kalp krizi geçirdiği, tansiyonu olduğu, işitme problemi bulunduğu, fizik tedaviye ihtiyaç duyduğu öğrenilmiştir.) bulunan M.E.Ö'nün, özellikle pandemi koşulları dikkate alındığında, tetkik ve tedavileri için sürekli hastaneye gidip gelmesinin hem mevcut sağlık sorunları hem de karantina uygulaması gibi tedbirler nedeniyle ek zorluklar yarattığı; anılan hususlar ile hakkında hazırlanan son Adli Tıp Kurumu mütalaası birlikte ele alındığında, M.E.Ö'nün ihtiyaç duyduğu sürekli bakım ve tedaviye erişebileceği R Tipi Ceza İnfaz Kurumunda kalması gerektiği kanaati hâsıl olmuştur.

3.2.2. Yönetim ve Personelin Tutumu

36. Kurumda görev yapan personelin meslek içi eğitim aldığı ifade edilmiştir. Personelin aldığı eğitimler arasında İnfaz ve Koruma Yetiştirme Eğitimi, Kâtiplik Yetiştirme Eğitimi, Personel Disiplin İşlemleri Eğitimi, İnfaz Disiplin İşlemleri Eğitimi, Mutemetlik İşlemleri Eğitimi, Mahkûm Kabul Birimi Eğitimi, Mektup Okuma Bürosu Eğitimi, Mesleki Müdahale İç Teknik ve Taktikleri Eğitimi, Emanet Para ve Kıymetli Eşya Eğitimi, Temel İlk Yardım Eğitimi, Vardiya İşlemleri Eğitimi, UYAP Veri Girişi Eğitimi, Terör Hükümlüsü - Tutuklusu ile Çalışan Personele Uzmanlık Eğitimi bulunmaktadır. Yetiştirme eğitimi alan personele eğitim süreci içerisinde işkence ve kötü muamele konuları da ders olarak verilmiştir.

37. Yapılan görüşmelerde mahpusların genel olarak Kurum personelinin kendilerine yaklaşım ve tutumlarından memnun oldukları öğrenilmiştir.

38. Mahpuslar Kuruma ilk girişlerinde jandarma tarafından arandıktan sonra X-ray cihazından geçirilmektedir. Sinyal vermeden X-ray cihazından geçen mahpusların infaz ve koruma memurları tarafından el detektörü ile tekrar aramaları yapılmaktadır. Beden ve üst aramalarının aynı cinsiyetten güvenlik ve gözetim görevlileri tarafından yapıldığı, daha önce mahpuslardan arama ile ilgili bir şikâyetin alınmadığı İdarece aktarılmıştır.

39. Mahpuslar tarafından verilen dilekçelerin blok sorumlu personeli tarafından sabah sayımı esnasında mahpusların elinden bizzat alındığı, dilekçelerin Kurum nöbetçi

müdürüne getirildikten sonra nöbetçi müdür tarafından ilgili makamlara UYAP sistemi üzerinden gönderildiği, dilekçelere yazılı cevap verilmesi gereken durumlarda ise Kurum Müdürünün talimatıyla cevap verildiği, resmi kurum ve kuruluşlara yapılan başvuruların zarflar açılmadan aynı gün içinde gönderildiği ifade edilmiştir.

40. Dilekçe sahipleri ile İdare arasında yapılan görüşmelerin her hafta çarşamba ve perşembe günleri olduğu ve her dilekçe sahibi ile görüşüldüğü İdare tarafından belirtilmiştir. Dilekçelerin içeriğini genellikle; infaz süreleri, pandemi tedbirleri, pandemi nedeniyle saç ve sakal tıraşının odalarda yapılma şekli, sosyal faaliyet eksikliği ve açık görüş taleplerinin oluşturduğu bilgisi edinilmiştir. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde verdikleri dilekçelerin Kurumdan çıkarılmasında bir sorunla karşılaşmadıkları, suç duyurusunda bulunsalar bile dilekçelerinin gönderildiği ifade edilmiştir.

41. Kurum girişinde ve her blokta mevcut olan İl İnsan Hakları Kurulu şikâyet kutularının her ay düzenli olarak açıldığı ve bu işlemin tutanak altına alındığı ifade edilmiştir.

3.2.3. Dış Dünya ile İletişim

3.2.3.1. Haberleşme ve İletişim Araçlarından Yararlanma

42. COVID-19 önlemleri kapsamında açık görüşün gerçekleştirilememesi nedeniyle, mahpusların salgından en az şekilde etkilenmeleri amacıyla daha önceden haftada 1 kez gerçekleştirilen telefon görüşmeleri haftada 2'ye çıkarılmış olup bu kapsamda mahpuslara her hafta 10'ar dakikalık 2 telefon görüşmesi yapma hakkı tanınmaktadır.

43. Telefon görüşmeleri mahpuslar tarafından yalnız gerçekleştirilmektedir. Personel bu sırada gözlem yapabilmektedir. Mahpusların telefon görüşmelerinin gerçekleştirilmesi ile ilgili sorunları olmadığı yapılan görüşmelerden anlaşılmıştır.

44. Sosyal medyaya yansıyan COVID-19 karantinasında bulunan mahpusların ailelerinin bilgilendirilmediği, telefon haklarını kullanamadıkları yönündeki birtakım iddialar mahpuslara sorulmuştur. COVID-19 karantinasında bulunan

mahpusların ailelerinin bilgilendirildiği ve bu süre içinde telefon haklarını kullanabildikleri yapılan görüşmelerde mahpuslar tarafından dile getirilmiştir.

45. Ceza İnfaz Kurumunda her odada televizyon bulunduğu öğrenilmiştir. Mahpusların yabancı dillerini geliştirme amacıyla TRT World, TRT Arapça gibi kanalların TV'lerde gösterilmesi şeklindeki taleplerinin, İdare tarafından söz konusu kanalların HD olduğu ve Ceza İnfaz Kurumunun bu kanalların izlenebilmesini mümkün kılacak altyapıdan mahrum olması gerekçesiyle reddedildiği anlaşılmıştır.

3.2.3.2. Kapalı Görüş

46. Kuruma gelen ziyaretçilerin, nizamiye bölümünde biyometrik tanıma sistemleri (göz irisi tanıma) ile kayıtları yapılmaktadır. Ceza İnfaz Kurumuna girişler Jandarma ve Ceza İnfaz Kurumu personeli gözetiminde üst araması yapılarak gerçekleştirilmektedir. Buna ilaveten Kuruma giriş yapan ziyaretçiler, duyarlı kapıdan geçirilmekte, getirilen eşyalar X-Ray sistemi kullanılarak taranmaktadır. Biyometrik tanıma sistemine göz irisi taratıldıktan sonra elektronik turnike kapılardan geçerek kuruma giriş yapılabilmektedir. Bu uygulama Ceza İnfaz Kurumu personeli ve tüm ziyaretçiler için geçerlidir.

47. Adalet Bakanlığı tarafından alınan COVID-19 önlemleri kapsamında kapalı görüşler, 2 haftada 1 kez ve mahpusun önceden belirlediği 2 yakını ile gerçekleştirilmektedir. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde, pandemi öncesi ayda 1 kez açık görüş şeklinde olmak üzere haftada 1 kez gerçekleştirilen görüşlerin pandemi tedbirleri kapsamında 2 haftada 1 ve sadece kapalı görüş şeklinde gerçekleştirilmesinden yakınılmış ve kapalı görüşlerin artırılması talep edilmiştir.

48. İdare tarafından, Ceza İnfaz Kurumuna girişlerde HES kodu sorgulaması sonucunda riskli olduğu anlaşılan kişilerin, ziyaret hakları saklı kalmak şartıyla Kuruma alınmadığı bilgisi verilmiştir.

49. Kapalı görüş odaları, iki cam arasında demir parmaklıklar bulunacak şekilde düzenlenmiştir. Mahpuslar tarafından, kırılmaz tek bir camdan oluşan yeni görüşme odası sisteminin Ceza İnfaz Kurumunda bulunmamasının özellikle ebeveynlerini ziyarete gelen çocuklar bakımından çok sağlıklı olmadığı, ebeveyn mahpusların çocukları tarafından demirler ardında görülmekten rahatsız olduğu ifade edilmiştir.

50. Mahpuslar tarafından, görüşlerle ilgili talep edilen bir diğer konu ise görüş sürelerinin uzatılması olmuştur. Görüşülen mahpusların çoğunluğu tarafından görüş sürelerinin keyfi olarak kısa tutulduğu, pandemi döneminde bu uygulamanın kendilerini olumsuz etkilediği aktarılmıştır. Kurum yönetimi ile yapılan görüşmede Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik'in 10'uncu maddesine göre görüş sürelerinin 30 dakika ila 1 buçuk saat arasında değişebileceği, bu hükümden hareketle görüş süresinin 45-50 dakika olarak belirlendiği ifade edilmiştir. Sürenin belirlenmesinde cezaevinin yoğunluğu ve pandemi şartlarının göz önüne alındığı aktarılmıştır.

3.2.3.3. Açık Görüş

51. Türkiye genelinde tüm Ceza İnfaz Kurumlarında 14 Mart 2020 itibarıyla açık görüşler, pandemiyle mücadele kapsamında Bilim Kurulu tavsiyesiyle durdurulmuştur.

52. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde açık görüşün bir buçuk yıldır yapılamamasının aile hayatlarını etkiler boyuta geldiği ifade edilmiştir. Kurumda bulunan mahpuslar açık görüşün gerçekleştirilebilmesi için COVID-19 aşısına büyük oranda rağbet göstermiştir. Görüşülen mahpuslar aynı zamanda ailelerinin de büyük oranda aşılandığını ifade etmiştir. Mahpuslar, aşı kartı veya negatif PCR testi bulunan ziyaretçiler ile açık görüş yapılabilmesini talep etmiştir. Bazı mahpuslar, açık görüşlerin pandemi nedeniyle mümkün olmaması durumunda alternatif bir çözüm olarak E-Görüş²'ün uygulanmaya başlanması yönündeki görüşlerini dile getirmiştir.

3.2.4. Sosyal, Kültürel, Mesleki, Eğitsel ve Sportif Etkinlikler

53. Ceza İnfaz Kurumunda iş - meslek eğitimi ve sosyal kültürel kurslar kapsamında, pandemi öncesinde; 1. ve 2. kademe okuma yazma kursları, ebru kursu, tezhip kursu, minyatür kursu, ahşap boyama kursu, bilgisayar bakım ve onarım kursu,

---

² “Söz konusu proje ile hükümlülerin personel tarafından oda ve koğuş dışına çıkartılması suretiyle yürütülen çeşitli hizmetlerin, ses izolasyonlu bir kabin içerisinde oda ve koğuşlara yerleştirilecek multimedya cihaz marifetiyle, personel sirkülasyonuna gerek olmaksızın daha az insan kaynağı harcanarak, hızlı ve güvenilir bir biçimde gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir. Bu proje ile mahpuslar aileleri ile görüntülü görüşebilecek, ileriki aşamada aynı sistem ile hekim görüşmeleri sağlanabilecektir”. Bkz. <https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/akilli-teknolojilerin-ceza-infaz-kurumlarına-entegrasyon-e-gorus-projesi22102020122426> (E.T. 05.01.2021)

İngilizce kursu, bağlama kursu, gıda ve su sektöründe çalışanlar için hijyen eğitimi kursu, iş güvenliği ve işçi sağlığı kursları düzenlendiği, mevcut salgın tedbirleri nedeniyle devam eden kursların Mart 2020 tarihinde iptal edildiği, belirtilen kursların bu tarihten sonra açılmadığı aktarılmıştır.

54. Kurumda hükümlü ve tutuklular için sosyal-kültürel faaliyetler düzenlenecek bir konferans salonu bulunmadığından, faaliyetlerin kütüphanede yapıldığı öğrenilmiştir.
55. Mahpuslarla gerçekleştirilen görüşmelerde en çok dile getirilen taleplerden biri de pandemi nedeniyle bir buçuk yıllık süre içinde sosyal faaliyetlerin gerçekleştirilememesi olmuştur. Bazı mahpuslar, buldukları Kurumun yapısı gereği yalnızca aynı odadaki kişilerle sosyalleşebildiklerini, pandemi tedbirlerinin yönetim tarafından sosyal faaliyetleri azaltmak için mazeret olarak kullanıldığını iddia etmiştir. Yönetim ile yapılan görüşmelerde sosyal ve kültürel faaliyetlerin pandemi sürecinde gerçekleştirilemediği kabul edilmekle birlikte tedbirlerin hafifletilmesi ile, 4 spor turnuvası düzenlendiği, aynı koğuştaki bulunan mahpusların futbol, el işi ve resim faaliyetlerine çıkarıldıkları ifade edilmiştir. Ayrıca imkânlar dâhilinde 1 ay içerisinde 6 sinema gösterimi, 2 konferans, 4 bilgi yarışması düzenlendiği ve gün içerisinde merkezi yayın sistemi üzerinden sinema gösterimi yapıldığı bilgisi verilmiştir.
56. Kurumda, 14 Açık Öğretim Ortaokulu, 47 Açık Öğretim Lisesi, 31 Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi, 5 Atatürk Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi, 4 İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, 1 Hoca Ahmet Yesevi Uzaktan Eğitim Fakültesi, 1 Afyon Kocatepe Üniversitesi Uzaktan Eğitim Fakültesi, 1 Dicle Üniversitesi Uzaktan Eğitim Fakültesi, 15 örgün eğitim ve 3 yüksek lisans ve doktora öğrencisi bulunmaktadır. 2020-2021 Eğitim Öğretim Yılı içinde; Açık Öğretim Ortaokulu ve Açık Öğretim Lisesi öğrencilerinden 15, Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi öğrencilerinden 37 mahpus mezun olmuştur. 2020-2021 Eğitim Öğretim Yılı içinde ÖSYM tarafından yapılan YKS'ye (Yüksek Öğretim Kurumları Sınavı) 21 öğrenci, DGS'ye (Dikey Geçiş Sınavı) 18 öğrenci, YDS'ye (Yabancı Dil Sınavı) 3 öğrenci katılmıştır.

57. Mahpuslar Kurum kütüphanesinden faydalandırılmaktadır. Kurum kütüphanesinin yanı sıra, İl Halk Kütüphanesinden talep edilen kitaplar talebin yoğunluğuna göre 3 ile 15 günlük süre zarfında temin edilerek ilgili mahpusa ulaştırılmaktadır.
58. Kurum kütüphanesinde; 454 adet felsefe- psikoloji, 931 adet din bilimleri, 558 adet toplum bilimleri, 134 adet dil ve dil bilimleri, 31 doğa bilimleri, 25 adet teknoloji, 124 adet sanat, 135 adet coğrafya/tarih, 2937 adet edebiyat konu ve içerikli toplam 5329 yayın bulunmaktadır. Ziyaret sırasında, Kurum kütüphanesindeki kitap sayısı ve çeşitliliğinin yeterli olduğu görülmüştür.
59. 23.08.2020 ile 23.08.2021 tarihleri arasında 1672 mahpus Kurumda bulunan kütüphanedeki 11358 yayından; 23.08.2020 ile 23.08.2021 tarihleri arasında 219 mahpus İl Halk kütüphanesindeki 410 yayından faydalanmıştır.

3.2.5. Sağlık ve Beslenme

3.2.5.1. Revir ve Psiko-Sosyal Servis

60. Sağlık Servisi, Kurumda koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetlerini cezaevi tabibinin başkanlığında yerine getirmektedir. Sağlık Servisinde Hekim, Diş Hekimi, Sağlık Memuru ve Aile Hekimi Hemşiresi görev yapmaktadır. Sağlık Servisinde muayene, ilaç temini, takibi ve dağıtımı, aşılama, PCR testi, açlık grevi takipleri ve hastane sevk işlemleri hizmetleri sunulmaktadır.

Tablo 1: Sağlık Hizmetlerine İlişkin Sayısal Veriler

2021 Yılında Hekim Tarafından Yapılan Muayene Sayısı	3141
2021 Yılında Diş Hekimi Tarafından Yapılan Muayene Sayısı	730
2021 Yılında Hastaneye Yapılan Sevk Sayısı	826
Pandemi Süresinde Yapılan PCR Test Sayısı	2893
COVID-19 Aşılması Yapılan Mahpus Sayısı	473

61. Aile Hekimi ve Diş Hekimi haftada 3 gün Ceza İnfaz Kurumunda görev yapmaktadır. Hekimler, dilekçe ile rahatsızlığını beyan eden mahpusların muayenelerini yapmakta, muayene sonucunda tedavilerini gerçekleştirmekte ve

tedavi takiplerini yapmaktadır. Muayene sonucu gerekli görülen durumlarda mahpusların ileri tetkik ve tedavi amacıyla hastanelere sevkleri sağlanmaktadır.

62. Yapılan muayene sonucunda reçete yazılan mahpusların ilaçlarının, sözleşmeli eczaneler tarafından temin edilerek ivedilikle kendilerine teslim edildiği bilgisi verilmiştir. Ancak psikiyatrik özelliği bulunan ve yeşil reçeteli olarak kullanılan ilaçların hastaların yanına verilmediği, bu ilaçların kontrollü ve düzenli bir şekilde görevli personel tarafından mahpuslara günlük olarak verildiği belirtilmiştir.
63. Ziyaret gerçekleştirildiği sırada, Kurum hekiminin COVID-19 pozitif durumda olduğu öğrenilmiştir. Bu nedenle görüşülen mahpuslardan bazıları yaklaşık 2-3 haftadır hekime erişim sağlayamadıklarını, yazdırmaları gereken ilaçlarının bulunduğunu ifade etmişlerdir. Bu talep İdareye iletilmiş, Kurum hekiminin yerine haftanın birkaç günü için başka bir hekimin görevlendirildiği, geçici görevlendirilen hekimin haftada 2 gün Kuruma geleceği öğrenilmiştir.
64. Psiko-sosyal servis Kurumda mahpuslara yönelik grup çalışmaları yapmakta, bu kapsamda; öfke kontrolü, uyuşturucu madde, salıverilme öncesi mahkûm gelişimi, intihar ve kendine zarar verme, özel güvenlik ve denetim konularında programlar düzenlemekte; ayrıca mahpuslarla bireysel görüşmeler yapmakta, Yapılandırılmış Ruhsal Değerlendirme ve Bireysel Müdahale Programı (YARDM)³ uygulamakta, mahpusların ilk kabulünü yapıp Araştırma Değerlendirme Formu (ARDEF)⁴ doldurmakta, mahpuslar hakkında düzenli aralıklar ile gözlem değerlendirme formu, gelişim değerlendirme formu doldurmakta, mahpusların psikiyatrik ya da psikolojik ihtiyaçlarını belirleyip psikiyatrik yönlendirmesi yapmakta ve ilaç kullanımı konusunda görüşme yapmaktadır. Ek olarak; personele yönelik seminer, konferans ve bireysel görüşmeler de yapılmaktadır.
65. Servise gelen hastaların gerekli görülürse ileri tetkik için psikiyatri kliniğine sevk edildiği durumlar da mevcuttur. Psiko-sosyal klinikteki görüşmeler mahpus

---

³ Bkz. Yapılandırılmış Ruhsal Değerlendirme ve Bireysel Müdahale Programı (YARDM) <https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/yardm-programi> (E.T. 03.01.2022)

⁴ Ruh sağlığı problemleri olan mahpusların personel tarafından erken dönemde tanınması ve yararlanacakları psiko-sosyal destek programının belirlenmesi amacıyla oluşturulan araştırma ve değerlendirme formudur. ARDEF sonuçları doğrultusunda mahpuslar ihtiyaçlarına uygun bireysel müdahale ya da grup çalışmalarına yönlendirilmektedir. <https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/yardm-programi> (E.T. 03.01.2022)

iyileşene kadar devam etmektedir. Ortalama görüşme sayısı 3-10 olarak belirlenmiş olmakla birlikte mahpusun ihtiyacına göre daha fazla görüşme de gerçekleştirilebildiği belirtilmiştir.

66. Kurumda 01.01.2021-23.08.2021 tarihleri arasında; ilk kabul görüşmeleri (ARDEF doldurma) dışında psikolog ile 888 ve sosyal çalışmacı ile 241 bireysel görüşme (aile görüşü, gözlem değerlendirme, gelişim değerlendirme, kriz görüşmeleri ve YARDM) gerçekleştirilmiştir. Mahpuslar için 7 seminer/konferans, personel için (260 personel) 8 seminer/konferans düzenlenmiştir. Pandemi nedeniyle grup çalışmaları yapılamamıştır. Kurum kadrosunda bulunan sosyal çalışmacının tayinle ayrılması dolayısıyla bu kadro boş durumdadır. Yeni bir atama yapılmamıştır.

3.2.5.2. Açlık Grevinde Olan Mahpuslar

67. Revirde bulunan, açlık grevine giren mahpuslara ait kayıtlar kontrol edilmiştir. Açlık grevlerinin 5-15 gün sürelerle, nadiren de olsa daha uzun sürelerle yapıldığı ziyaret heyetine aktarılmıştır. Grev yapan mahpuslara, çay, kahve, limonlu ve şekerli su verildiği ifade edilmiş ve günlük verilen miktarların kayıt altına alındığı heyet tarafından görülmüştür. Açlık grevindekilere takviye olarak B12 vitamini ilacının da verildiği görülmüştür. Bu kişilerin kayıtlarının hekim, psikolog ve infaz koruma memurlarınca tutulduğu, günlük kilo ölçümlerinin yapılıp kayıt altına alındığı öğrenilmiştir.

3.2.5.3. Beslenme

68. Ceza İnfaz Kurumunun yemekleri aynı kampüste bulunan Diyarbakır Açık Ceza İnfaz Kurumu tarafından yapılmaktadır. Kampüste 10 ceza infaz kurumu bulunduğu ve yaklaşık 10.000 kişilik yemek hazırlandığı aktarılmıştır.
69. Personel ile mahpuslar aynı yemeği tüketmekte, yemekler bone-elbise-maske takılarak dağıtılmaktadır. Yemekler porsiyonlara ayrılmadan, oda ve koğuşlara kişi sayısına göre belirlenen bir miktarda verilmektedir. Personel için bir yemekhane bulunmaktadır.
70. Yemeklerle ilgili şikâyetler hem İdare hem de mahpuslarla yapılan görüşmelerde dile getirilmiştir. Görüşülen hemen hemen her mahpus yemeklerin kalite ve miktar açısından yetersiz olduğunu düşündüklerini ifade etmiştir. Personelin Kurumda

bulunması nedeniyle öğle yemeğinin daha doyurucu olduğunu ancak akşam yemeğinin oldukça az miktarda olduğunu aktaran mahpuslar olmuştur. Heyetimiz tarafından öğle yemeği miktarının yeterli olduğu gözlemlenmiştir. İdare ile konu üzerine yapılan görüşmelerde iaaşe bedelinin düşük olması nedeniyle yemeklerin kalitesinin düşebildiği, yemeklerin personel tarafından da beğenilmediği vurgulanmıştır.

3.2.5.4. COVID-19 Önlemleri

71. COVID-19 tedbirleri kapsamında; Kurumda çalışan memurların iki haftada bir test yaptırdığı, memurlara karantina uygulamasının bulunmadığı ve yüksek oranda aşılamanın sağlandığı iletilmiştir. Memurlar arasında aşığı reddedenler olmakla birlikte 324 personelden yalnızca 36'sının aşısız olduğu bilgisi edinilmiştir. Bunların bir kısmı önceden COVID-19 geçirip aşığı gününü bekleyenlerden oluşmaktadır. Ziyaret tarihi itibarıyla memurlar arasında 11 pozitif vaka bulunmaktadır.
72. COVID-19 hastası mahpuslar ve temaslılar izole edilmektedir. 502 mahpusun 471'i aşılı durumdadır. Aşılar aile hekimi hemşiresince Kuruma getirilmektedir ve mahpusların aşığı tercihi imkânı bulunmaktadır. Kurum tarafından verilen bilgilere göre; aşığı olmayanlarla sağlık memuru, psikolog ve kurum hekimi eşliğinde görüşme sağlanmış ve bunların bir kısmı da aşığı olmayı kabul etmiştir.
73. Ziyaret tarihi itibarıyla COVID-19 nedeniyle açık görüş yapılmamakta, kapalı görüşler ise devam etmektedir. Görüşler Adalet Bakanlığının yayınladığı genelge tedbirlerine göre yapılmaktadır.
74. Herhangi bir neden ile Kurum dışına çıkan mahpusların COVID-19 tedbirleri gereği Kuruma dönüşte 14 gün boyunca karantinada tutulması, mahpuslar tarafından bir şikâyet konusu olarak iletilmiştir. Mahpuslar dış hekimi ve kurum hekimine gitmekten karantina süresinin uzunluğu nedeniyle imtina ettiklerini, bu durumun uzun dönemde sağlıklarını olumsuz etkileyeceğini ifade etmişlerdir. İdare ile konu üzerine yapılan görüşmede tedbirlerin Bilim Kurulu tavsiyeleri doğrultusunda Adalet Bakanlığınca Kuruma iletildiği, tedbirlerde aşılama sonrası herhangi bir değişiklik olmadığı aktarılmıştır.

75. Karantina odalarında genellikle tek kişi kalınmaktadır. Bu odalarla COVID-19 hastalarından çok, Kurumdan dışarı çıkan (hastane sevki vb. sebeplerle) mahpuslar, tedbir amaçlı olarak 14 gün boyunca gözlem altında tutulmaktadır. Karantinadaki mahpuslar gün ışığından ve akşam saatine kadar havalandırmadan yararlanabilmektedir. Ziyaret esnasında karantina koğuşunda mini buzdolabı, vantilatör gibi eşyalar olduğu gözlemlenmiş, yapılan incelemelerde ranzaların eski olduğu görülmüştür.
76. COVID-19 tedbirleri kapsamında avukat görüşme odasına, mahpuslar ve avukatlar arasındaki teması kesecek şekilde şeffaf bir panel takıldığı görülmüştür. Bazı mahpuslar, odada bulunan panelin arkasına sesin geçmesindeki zorluğun özellikle savunmaya dair hususlar tartışılırken gizlilik açısından sakıncalı olduğunu iletmiştir. Ziyaret heyetinin de görüşmeleri bu odada gerçekleştirmesi dolayısı ile karşı tarafa sesin iletilmesinin oldukça zor olduğu gözlemlenmiştir.

4. TAVSİYELER

Kurum İdaresine Yönelik Tavsiyeler

77. Kurum hastanesince sıcak suyun verilme saatlerinin artırılması ile ilgili Diyarbakır Açık Ceza İnfaz Kurumuna yapılan talebin takip edilmesi,
78. Kurumda engelli, hasta ve yaşlıların ihtiyaçları göz önüne alınarak, ihtiyacı olduğu tespit edilen mahpuslara portatif tuvalet aparatı veya klozet sağlanması,⁵
79. Kurumun fiziksel koşullarının iyileştirilmesi için ayrıca çabalara ihtiyaç duyulduğu tespit edildiğinden hobi odalarının ve ortak alanların hijyeninin sağlanması, hamamböceği sorununun çözülmesi için gerekli önlemlere ilişkin iş ve işlemlerin ivedilikle tamamlanması,⁶
80. Mahpusların yabancı dillerini geliştirmek amaçlı olarak kurs açılması taleplerinin karşılanması ve yine TRT Arapça ve TRT World gibi yabancı dil öğrenmeyi

---

⁵ Bkz. CPT Standartları 3. Genel Rapor'dan Alıntı [CPT/Inf (93) 12] 38'inci paragraf: "Bir cezaevi sağlık bakım hizmetinin, tıbbi tedavi ve hemşirelik hizmetlerinin yanı sıra uygun perhiz, fizyoterapi, rehabilitasyon ve diğer gerekli özel imkanları toplumdaki hastalara sunulan koşullarda sunabilmesi gerekmektedir. Doktor, hemşire ve teknik personelin yanı sıra, mekânların, donanımların ve ekipmanın da buna göre ayarlanmış olmaları gereklidir."

⁶ BM Mahpusların İslahı için Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Rules), Kural 17: "Kurumun mahpuslar tarafından düzenli kullanılan yerleri, her zaman titiz bir şekilde temiz tutulur ve temizliği korunur."

kolaylaştıracak TV kanallarının mahpusların erişimine açılması için gerekli altyapı çalışmalarının yapılması,

81. Avukat görüşme odalarındaki şeffaf panel sebebiyle oluşan ses iletimi sorununa çözüm bulunması,⁷
82. Kapalı görüş odalarındaki eski iki cam arası demirli sistemin, kırılmaz tek bir cam ile değiştirilmesi,
83. Pandemi ile birlikte durdurulan sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin COVID-19 önlemleri dikkate alınarak açık havada ya da havadar bir ortamda tekrar hayata geçirilmesi,
84. Ceza İnfaz Kurumlarındaki kurslar, oyalayıcı birer aktivite olmanın ötesinde mahpusları tahliye sonrası döneme hazırlayıcı mahiyet arz etmelidir. Zira eski hükümlüler iş bulma konusunda ciddi problemlerle karşı karşıyadır. Cezaevinde açılan sanat kursları arasında hüsn-ü hat, tezhip ve süsleme, Edirnekari tahta işleme, ahşap üstüne dağlama, sedefkârlık, aherleme, mücellidlik gibi ekonomik getirisi olabilecek geleneksel sanatlara mahpusların meslek edinimi kapsamında yer verilmesi,⁸
85. Kurumda verilen yemeklerden personel de dâhil olmak üzere çoğunluğun şikâyetçi olduğu göz önüne alınarak Ceza İnfaz Kurumu bünyesinde bir mutfak oluşturulması da dâhil olmak üzere gibi alternatif çözümlerin göz önüne alınması,⁹

Adalet Bakanlığına Yönelik Tavsiyeler

86. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 13.07.2021 tarihli ve 155 sayılı toplantısında alınan karar ile 18.08.2021 tarihli Başkanlık Oluru uyarınca sağlık durumu ve bulunduğu ceza infaz kurumundaki koşulları öğrenilmek üzere ziyaret

---

⁷ Bkz. BM Mahpusların Islahı için Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Rules), Kural 61.1 :“Mahpuslara, seçtikleri bir avukat ya da hukuki yardım sağlayıcı ile ulusal hukuka uygun olarak gecikmeksizin, alan dinlemesi yapılmaksızın, sansürlü ve tam bir gizlilik içinde görüşme, danışma ve konuşma için yeterli fırsat, zaman ve kolaylık sağlanır. Görüşmeler, hapisane personelinin görebileceği, ancak duyulmayacak bir ortamda olur”.

⁸ Bkz. CPT Standartları 2. Genel Rapor’dan alıntı [CPT/Inf (92) 3] 47’nci paragraf: “Tatminkâr bir faaliyet programı (çalışma, eğitim, spor, vs.), mahkûmların iyiliği açısından çok önemlidir. Bu durum ister hüküm giymiş, ister mahkemeye çıkmayı bekleyen kişilerin bulunduğu bütün kurumlar için geçerlidir.”

⁹ BM Mahpusların Islahı için Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Rules), Kural 22.1 : “Kurum idaresi tarafından, her mahpusa sağlıklı ve güçlü olmaları için besin değeri yeterli, iyi hazırlanmış ve uygun saatlerde sunulan yemekler verilir”.

edilen mahpus M.E.Ö'nün gerçekleştirilen ziyaret neticesinde ve edinilen bilgi ve belgeler çerçevesinde Adli Tıp 3. İhtisas Kurulu mütalaasına uygun ve ailesinden uzak kalmama talebi ile uyumlu olacak şekilde en yakın R Tipi Ceza İnfaz Kurumu olan Elazığ R Tipi Ceza İnfaz Kurumuna sevkinin değerlendirilmesi,

87. Hasta ve engelli mahpusların, özel ihtiyaçları nedeniyle ailelerinin ikamet ettiği şehirden uzakta bir cezaevine nakledilmek zorunda kalmamaları ve bundan doğan mağduriyetlerin yaşanmaması için İnsan Hakları Eylem Planında¹⁰ yer alan “İşkence ve Kötü Muameleye Sıfır Tolerans Politikasının Titizlikle Uygulanmaya Devam Edilmesi” hedefi kapsamında gerçekleştirilmesi öngörülen özel bakım ve rehabilitasyona ihtiyaç duyan hükümlü ve tutuklular için tasarlanan rehabilitasyon tipi ceza infaz kurumlarının yaygınlaştırılması faaliyeti çerçevesinde her bölgede R Tipi Ceza İnfaz Kurumu kurulmasının değerlendirilmesi,¹¹

88. Kurum, 2003 yılında hizmete açılmasına rağmen, fiziksel koşulların oldukça problemli olduğu, açık görüş alanın ve eş görüşmesi yapılan bölümlerin yağmur yağması durumunda su ile kaplandığı yapılan ziyarette gözlemlenmiş ve İdarece bu bilgiler teyit edilmiştir. Binanın yöre koşullarına uygun olarak yeniden yapılması da dâhil olmak üzere çeşitli tedbirlerin değerlendirilmesi ve acil ihtiyaç duyulan onarımların gerçekleştirilmesi,

89. Kurumdan tayinle ayrılan sosyal çalışmacı personelin yerine yenisinin atanması,

90. Hem mahpusların hem de personelin sağlıklı ve doyurucu şekilde beslenebilmesi için iaaşe bedelinin artırılması hususunun değerlendirilmesi,

91. COVID-19 önlemleri kapsamında açık görüşlerin yaklaşık bir buçuk yıldır yapılmamasının mahpusların ve kayıtlı ziyaretçilerinin aşı durumları dikkate alınarak tekrar değerlendirilmesi,

tavsiye edilmektedir.

---

¹⁰ İnsan Hakları Eylem Planı, Özgür Birey Güçlü Toplum; Daha Demokratik Bir Türkiye, Faaliyet 6.1.L Bkz. <https://insanhaklariyemplanı.adalet.gov.tr/resimler/eylemplani.pdf> (E.T.13.01.2022)

¹¹ Bkz. CPT Standartları 2. Genel Rapor'dan alıntı [CPT/Inf (92) 3] 51. Paragraf: Mahkûmların dış dünyayla temaslarını makul düzeyde devam ettirmesi de çok önemlidir. “Her şeyden önce mahkûmlara aileleriyle veya yakın arkadaşlarıyla ilişkilerini devam ettirebilme imkânı verilmelidir. Buradaki temel prensip, dış dünyayla temasın desteklenmesi olmalıdır; bu tür temasın sınırlanması sadece kayda değer güvenlik endişeleri veya kaynak kısıtlılığı nedenlerine dayandırılabilir.”

04.06.2022

İLAVE GÖRÜŞ

Karar Adı :
Karar Numarası : 2022/300, 2022/301, 2022/302, 2022/303, 2022/304, 2022/305,
2022/306

İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol gereği oluşturulan ve Ulusal Önleme Mekanizması görevi gören TIHEK insan onurunu temel alarak;

h) İşkence ve kötü muamele ile mücadele etmek ve bu konuda çalışmalar yapmak.

i) İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması olarak görev yapmak.

j) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmekle görevlidir.

Bu görev; Ek İhtiyari Protokol'ün 19.maddesinde belirtildiği üzere özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî veya küçültücü muamele veya cezaya karşı korunması amacı ile **BU KİŞİLERE YÖNELİK TUTUMU DÜZENLİ OLARAK İZLEMELERİ** ile yerine getirilir.

Öncelikle OPCAT kapsamında Kurumun ziyaret edeceği (özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları) yerlerin belirlenmesi gerekir.

6701 sayılı Kanun'da ziyaret edilecek yerler konusunda açık bir hüküm bulunmamaktadır. Kanunun gerekçesine baktığımızda **özgürlüklerinden mahrum bırakılan kişilerin alıkonuldukları ceza ve tutukevleri, kamplar, bakım merkezleri gibi yerler** şeklinde ibare bulunmaktadır.

Ek Protokol'ün 4.maddesi ise bu yerlerin **bir kamu makamının verdiği emre binaen ya da kamu makamının teşviki veya rızası veya bilgisi dahilinde, yargı yetkisi ya da denetimi altında bulunan kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldıkları ya da bırakılabilecekleri her hangi bir yer olduğu**, ikinci fıkrada da;

Özgürlükten yoksun bırakılmayı **herhangi bir adli, idari veya diğer bir makamın emri üzerine kişinin kendi iradesi ile ayrılmasına izin verilmeyen kamusal ya da özel gözaltı yerlerinde tutulması**,

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : 9061-AL0A-8OB2 Belge Doğrulama Adresi : <https://ebyssorgu.tihek.gov.tr>

Adres: Yüksel Cad. No:23 06650 Bakanlıklar-ANKARA

Telefon No : 4227800

e-Posta :

Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

Fax No : 4227899

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

Bilgi İçin :

Dahili No:

hapsedilmesi veya yerleştirilmesi anlamına geldiği belirtilmiştir.

AİHM işkence ile kötü muamele ayrımını, mağdura yapılan muamelenin yoğunluğu, muamelenin fiziksel ve ruhsal etkileri, mağdurun cinsiyeti, muamelenin uygulanış şekli ile yöntemi, eziyetin süresi, mağdurun sağlık durumu ve yaşı gibi göstergelerle değerlendirmektedir.

Ek Protokol ile kapsam bu şekilde ilkesel anlamda tahkim edilmesine rağmen Kurum, gereksiz ve görev kapsamında kalmadığını düşündüğüm (huzurevleri gibi) birçok yere Ulusal Önleme Mekanizması kapsamında ziyaretler gerçekleştirmektedir. Bu hususa bir kez daha dikkat çekmek isterim.

Ziyaretler sonucunda hazırlanacak raporlarda özgürlüklerinden yoksun bırakılmış kişilere yönelik muamele ve koşulların iyileştirilmesi ve işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı ya da onur kırıcı muamele ya da cezanın önlenmesi için, Birleşmiş Milletlerin ilgili normlarını dikkate alarak, ilgililere tavsiyelerde bulunulur.

Tarafı olduğumuz sözleşmelerde de insan onuruna vurgu yapılmakta, işkence ve kötü muamelelerin fiziksel ve ruhsal bakımdan insanda bıraktığı derin acı ve ızdırap olgusu üzerinde durulmaktadır.

Ek İhtiyari Protokol'ün 20.maddesinde Ulusal Önleme Mekanizmasında asgari olarak bulunması gereken yetkiler belirlenmiştir ki 6701 sayılı Kanunla bu yetkiler TIHEK'e verilmiştir.

- 1-Tüm alıkoyma yerlerinde bulunan özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin sayısının yanı sıra, bu tür yerlerin sayısı ve bulunduğu yere yere ilişkin her türlü bilgiye ulaşmak,
- 2-Bu kişilere yönelik tutum ve alıkonulma koşullarına ilişkin tüm bilgiye ulaşmak,
- 3-Tüm alıkoyma yerlerine ve bunların binalarına ve tesislerine ulaşmak,
- 4-Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerle, tanık bulunmaksızın, doğrudan doğruya ya da gerekli görülüyorsa çevirmen aracılığıyla veya Ulusal Önleme Mekanizmasının konuyla ilgili bilgi verebileceğine inandığı başka herhangi biriyle özel görüşmeler yapmak,
- 5-Ziyaret etmek istenen yerleri ve görüşmek istenen kişileri serbestçe seçmek.

Alıkoyma yerlerinin düzenli önleyici ziyaretlerle izlenmesi, özgürlüğünden mahrum bırakılan kişilerin alıkonma koşullarının ve bu kişilere karşı muamelenin tüm yönlerini ilk elden değerlendirerek, zaman içinde işkence ve kötü muameleyi önlemeyi amaçlayan bir süreçtir.

Alıkoyma yerlerine yapılan bu ziyaretlerin önleyici niteliği, bağımsız ulusal organların yapacağı diğer türden ziyaretlerden ve özellikle alıkonanların yaptıkları bireysel şikayetlerin soruşturulması için yapılan ziyaretlerden

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : 9061-AL0A-8OB2 Belge Doğrulama Adresi : <https://ebyssorgu.tihek.gov.tr>

Adres: Yüksel Cad. No:23 06650 Bakanlıklar-ANKARA

Telefon No : 4227800

e-Posta :

Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

Fax No : 4227899

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

Bilgi İçin :

Dahili No:

amaç ve yöntem bakımından ayırır.

Yine bu kapsamda yapılan ziyaretler adli bir vakanın soruşturulmasından ve de bir teftiş incelemesinden de tamamen farklıdır.

Ulusal Önleme Mekanizması kapsamında alıkoyma yerlerine yapılan düzenli ve habersiz ziyaretlerin ana amacı, alıkonanların insan haklarına saygı gösterilip gösterilmediğini izlemek ve ihlallere, özellikle işkence ve diğer kötü muamele biçimlerine karşı caydırıcı olmaktır.

Alıkoyma koşullarının (altyapı, su, sıhhi tesisat ve hijyen vb gibi) değerlendirilmesi de yine OPCAT uyarınca yapılması gerekir. Çünkü buradaki koşullar özgürlüğünden mahrum bırakılan kişiler üzerinde acı verici etkiler bırakabilir.

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği tarafından hazırlanan ve 2018 yılında yayınlanan Ulusal Önleme Mekanizmalarının Rolüne dair Uygulama Rehberinde;

“Görevinin karakteri önlemektir; ziyaret işlevlerini yerine getirirken bu gibi durumlarla karşılaşmalar dahi, UÖM’ler soruşturma yapmaz ya da işkence ve kötü muamele şikâyetleri ile ilgili hüküm vermezler. UÖM’lerin kurulmasına ilişkin mevzuat, yetkili makamları ve diğer paydaşları UÖM’nin tavsiyelerini yerine getirmeye ve tavsiyeleriyle ilgili diyaloga girmeye zorlamalıdır.

ULUSAL ÖNLEME MEKANİZMASI SORUŞTURMA ORGANI DEĞİLDİR. Bir UÖM’nin görevi, önleyici yaklaşımıyla, işkenceye karşı çalışan diğer organlardan farklıdır: işkence veya kötü muamele ile ilgili şikâyetleri araştırmak veya değerlendirmek yerine, kalıpları tanımlamak ve sistemik işkence risklerini saptamayı amaçlamaktadır.” değerlendirmelerinde bulunmuştur.

Kurumun bugüne kadar yaptığı ziyaretler sonucunda hazırlanan raporlara baktığımızda çoğunlukla Ulusal Önleme Mekanizması kapsamı dışında kalan hususların yer aldığı, yapılan tavsiyelerin soyut ve ilgisiz kurumlar muhatap alınarak yapıldığı görülmektedir.

İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi "İşkence" terimini 1.maddesinde “ **bir şahsa veya bir üçüncü şahsa, bu şahsın veya üçüncü şahsın işlediği veya işlediğinden şüphe edilen bir fiil sebebiyle, cezalandırmak amacıyla bilgi veya itiraf elde etmek için veya ayırım gözeten herhangi bir sebep dolayısıyla bir kamu görevlisinin veya bu sıfatla hareket eden bir başka şahsın teşviki veya rızası veya muvafakatıyla uygulanan fiziki veya manevi ağır acı veya ızdırap veren bir fiil anlamına gelir.** şeklinde açıklamaktadır.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : 9061-AL0A-8OB2 Belge Doğrulama Adresi : <https://ebyssorgu.tihek.gov.tr>

Adres: Yüksel Cad. No:23 06650 Bakanlıklar-ANKARA

Telefon No : 4227800

e-Posta :

Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

Fax No : 4227899

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

Bilgi İçin :

Dahili No:

İşkencenin tarifi verilmesine rağmen diğer zalimane, gayriinsani veya küçültücü muamele veya cezaların neler olduğu konusunda bir tarif yapılmamış 16.madde de **1. maddede tanımlandığı şekilde işkence derecesine varmayan diğer zalimane, gayriinsani veya küçültücü muamele veya ceza gibi fiiller** şeklinde çerçeve çizilmiştir.

Kurumun raporlarına baktığımızda Ulusal Önleme Mekanizması kapsamında kalan hususlar bir “tespit” olarak kalmakta bu anlamda bir değerlendirme yapılmamaktadır.

“İşkence ve Kötü Muamele” ise raporlarda sadece “kelime” olarak kalmaktadır.

Diğer taraftan Kanunla kuruma verilen inceleme, araştırma, ziyaret ve rapor hazırlama görevleri ile diğer görevler, insan hakları ve eşitlik uzmanları, insan hakları ve eşitlik uzman yardımcıları tarafından yerine getirilir. Bu hükmün amacı da Ek İhtiyari Protokolün 19.maddesinde belirtilen ilkeler doğrultusunda raporların konusunda uzman kişilerin hazırlamasıdır.

Ayrıca tavsiyelerin de doğru muhabata; somut bir şekilde ve takibini de mümkün kılacak”.....**şeklindeki uygulama/davranış/tutum işkence/kötü muamele teşkil edebileceği değerlendirildiğinden bu uygulamadan vazgeçilmesi/yeniden gözden geçirilmesi...tavsiye olunur.**” şeklinde yapılmalıdır.

Diğer taraftan Ulusal Önleme Mekanizması görevi kapsamında bir resen inceleme kararı alınmış ise incelemenin sadece bu konu üzerinde yoğunlaştırılması gerekir. Aynı zamanda Ulusal Önleme Mekanizması kapsamında ziyareti de yapılacaksa ziyaret raporunun ve resen inceleme raporunun ayrı ayrı ele alınıp değerlendirilmelidir.

Sonuç olarak Kurumun Ulusal Önleme Mekanizması kapsamındaki görevini İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde yerine getirmesi gerektiği kanaatindeyim.

e-imzalıdır

Av. Harun MERTOĞLU
Kurul Üyesi

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : 9061-AL0A-8OB2 Belge Doğrulama Adresi : <https://ebyssorgu.tihек.gov.tr>

Adres: Yüksel Cad. No:23 06650 Bakanlıklar-ANKARA

Telefon No : 4227800

e-Posta :

Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

Fax No : 4227899

İnternet Adresi : <http://www.tihек.gov.tr/>

Bilgi İçin :

Dahili No:

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : 9061-AL0A-8OB2 Belge Doğrulama Adresi : <https://ebyssorgu.tihek.gov.tr>

Adres: Yüksel Cad. No:23 06650 Bakanlıklar-ANKARA

Telefon No : 4227800

e-Posta :

Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

Fax No : 4227899

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

Bilgi İçin :

Dahili No:

TÜRKİYE
İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU

04.06.2022

KARŞI OY GEREKÇESİ

Karar Adı : Diyarbakır D Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Ziyaret Raporu
Karar Numarası : 2022/301

Diyarbakır D Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ziyaret raporu ile ilgili olarak;

Kurulumuzun 13.07.2021 tarih ve 155 sayılı kararı ile Diyarbakır D Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna habersiz ziyaret yapılması kararı alınmıştır. Söz konusu karara istinaden 19.08.2021 tarihinde ziyaret heyeti adı geçen infaz kurumuna ziyaret gerçekleştirmiştir.

Kurulumuzca, ilgili cezaevinin ziyaret tarihi itibarıyla mevcut durumunu ortaya koyan ziyaret raporu düzenlenmesi amacıyla ziyaret heyeti görevlendirilmiştir. Ziyaret heyetine bunun dışında herhangi bir görevlendirme veya yetkilendirme yapılmadığı halde, ziyaret heyetinin yetkilerini aşarak raporda “**M.E.Ö hakkında basına yansıyan iddialar ile ilgili olarak yapılan inceleme**” başlığı adı altında özel bir inceleme yaptığı görülmüştür. Söz konusu bölümde adı geçen M.E.Ö isimli hükümlünün oğlu tarafından, babasının sağlık durumu ile ilgili olarak ifade ettiği iddialar ile ilgili yeterli araştırma yapılmadığı ve söz konusu bazı iddiaların askıda kaldığı anlaşılmıştır. Ziyaret heyeti tarafından ismi geçen M.E.Ö ile ilgili inceleme için Kurulumuzdan yetki talep edilmeden yapılan bu çalışma nedeniyle ziyaret heyetinin yetkilerini aşmış olması ve yapılan incelemede geçen iddiaların yetirince araştırılmaması nedenleriyle,

Sayın çoğunluğa katılmıyorum.

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : 906Y-A37R-8MGB Belge Doğrulama Adresi : <https://ebyssorgu.tihек.gov.tr>

Adres: Yüksel Cad. No:23 06650 Bakanlıklar-ANKARA

Bilgi İçin :

Telefon No : 4227800

Fax No : 4227899

e-Posta :

İnternet Adresi : <http://www.tihек.gov.tr/>

Dahili No:

Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

